

EEN VEILIGER EUROPA IN EEN BETERE WERELD

JAVIER SOLANA,

**SECRETARIS-GENERAAL VAN DE EUROPESE UNIE,
HOGE VERTEGENWOORDIGER VOOR HET GEMEENSCHAPPELIJK
BUITENLANDS EN VEILIGHEIDSBELEID**

EUROPESE RAAD

Thessaloniki, 20/06/2003

FOR FURTHER DETAILS:

Cristina Gallach - Spokesperson of the Secretary General, High Representative for CFSP

+32 (2)285 6467 / 8239 / 5150 / 5151 +32 (0)2 285 5694

**internet: <http://ue.eu.int/newsroom>
e-mail: presse.cabinet@consilium.eu.int**

EEN VEILIGER EUROPA IN EEN BETERE WERELD

Inleiding

Europa is nog nooit zo welvarend, veilig en vrij geweest. Het geweld in de eerste helft van de twintigste eeuw heeft de weg vrijgemaakt voor een in de Europese geschiedenis nog nooit eerder geziene periode van vrede en stabiliteit.

De oprichting van de Europese Unie heeft in deze ontwikkeling een centrale rol gespeeld. De Unie heeft de betrekkingen tussen onze staten en het leven van onze burgers veranderd. De Europese landen streven ernaar geschillen op vreedzame wijze op te lossen en via gemeenschappelijke instellingen samen te werken. Gedurende deze periode hebben autoritaire regimes plaats gemaakt voor veilige, stabiele en dynamische democratieën. De opeenvolgende uitbreidingen maken de droom van een verenigd en vreedzaam continent werkelijkheid.

Als unie van 25 staten met meer dan 450 miljoen inwoners die een kwart van het bruto nationaal product (BNP) van de wereld verdienen, speelt de Europese Unie een rol op het wereldtoneel; zij moet bereid zijn haar deel van de verantwoordelijkheid voor de veiligheid in de wereld op zich te nemen.

De Verenigde Staten hebben in dit succes een essentiële rol gespeeld door de Europese integratie te steunen en door zich middels de NAVO in te zetten voor veiligheid.

Het einde van de koude oorlog heeft geen eind gemaakt aan bedreigingen van de vrede en aan de uitdagingen waarmee de landen in Europa worden geconfronteerd. Het uitbreken van het conflict in de Balkan heeft ons eraan herinnerd dat oorlog niet uit ons werelddeel is verdwenen.

De afgelopen tien jaar is geen enkele regio in de wereld gevrijwaard gebleven van conflicten. De meeste van deze conflicten speelden zich vooral af binnen, en niet tussen staten. In deze periode zijn er meer Europese troepen in het buitenland ingezet dan gedurende ieder voorgaand decennium, onder meer in zeer veraf gelegen gebieden zoals Afghanistan, Congo en Oost-Timor.

Geen enkel land is in staat de huidige complexe problemen helemaal alleen op te lossen.

De koude oorlog is afgelopen en de Verenigde Staten hebben nog steeds een dominante positie als militaire macht; geen enkel ander land en een enkele andere groep landen benadert hun militaire vermogen. Niettemin is geen enkel land in staat de huidige complexe problemen helemaal alleen op te lossen.

Als unie van 25 staten met meer dan 450 miljoen inwoners die een kwart van het bruto nationaal product (BNP) van de wereld verdienen, speelt de Europese Unie, of men het leuk vindt of niet, een rol op het wereldtoneel; zij moet bereid zijn haar deel van de verantwoordelijkheid voor de veiligheid in de wereld op zich te nemen.

I. NIEUWE DREIGINGEN IN EEN NIEUWE WERELD VAN VEILIGHEID

De nieuwe wereld

De wereld van na de koude oorlog is een wereld waarin de grenzen steeds opener worden. Handels- en investeringsstromen, de ontwikkeling van de technologie en de verspreiding van de democratie hebben veel mensen meer vrijheid en welvaart gebracht. Door deze ontwikkelingen hebben niet aan de staat gebonden organisaties meer ruimte gekregen om een rol te spelen in internationale aangelegenheden. Ondanks deze bemoedigende tendensen zijn veel problemen nog steeds niet opgelost en zijn sommige ernstiger geworden.

Regionale conflicten veroorzaken nog immer instabiliteit, verstoren de economische activiteit en verkleinen de mogelijkheden voor de bevolking. Problemen zoals in Kashmir en het

Koreaanse schiereiland hebben een directe en indirecte invloed op Europese belangen, net zoals de conflicten dichterbij huis, vooral in het Midden-Oosten.

Bijna 3 miljard mensen, de helft van de wereldbevolking, leeft van minder dan 2 euro per dag. 45 miljoen mensen sterven ieder jaar van honger en ondervoeding. Het Afrika ten zuiden van de Sahara is nu armer dan 10 jaar geleden. In veel gevallen hield het uitblijven van economische ontwikkeling verband met politieke problemen en gewelddadige conflicten. In sommige delen van de wereld, vooral in het Afrika ten zuiden van de Sahara, is een spiraal van onveiligheid ontstaan. Sinds 1990 zijn bijna 4 miljoen mensen omgekomen in oorlogen en van hen behoorde 90% tot de burgerbevolking. In de gehele wereld hebben meer dan 18 miljoen mensen hun huis of hun land verlaten ten gevolge van een conflict.

Drie grote infectiezieken die over de gehele wereld voorkomen, namelijk aids, tuberculose en malaria, hebben in 2002 het leven gekost aan meer dan 6 miljoen mensen, van wie de overgrote meerderheid in Afrika woont.

Vaak ligt slecht bestuur ten grondslag aan deze problemen. Corruptie, machtsmisbruik, zwakke instellingen en gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel tasten staten van binnen aan en dragen bij tot regionale onveiligheid. Veiligheid is een voorwaarde voor ontwikkeling. Conflicten maken niet alleen de infrastructuur en ook de sociale infrastructuur kapot, maar zetten ook aan tot misdaad, ontmoedigen investeringen en maken een normale economische activiteit onmogelijk. Een aantal landen en regio's zijn verstrikt geraakt in een neerwaartse spiraal van conflicten, onveiligheid en armoede.

De stijging van de temperatuur die de meeste wetenschappers voor de komende decennia voorspellen, is weliswaar geen bedreiging in de normale strategische zin van het woord, maar zal in een aantal regio's van de wereld waarschijnlijk wel leiden tot verdere onrust en migratie.

Ook de energie-afhankelijkheid baart zorgen. Europa is de grootste invoerder van olie en gas ter wereld. De invoer staat voor ongeveer 50% van het huidige energieverbruik. Dit zal in 2030 70% zijn. De meeste energie wordt ingevoerd uit de Golf, Rusland en Noord-Afrika.

Nieuwe dreigingen

Grootschalige agressie tegen een lidstaat is nu onwaarschijnlijk. Daarentegen heeft Europa te maken met nieuwe, meer uiteenlopende, minder zichtbare en minder voorspelbare dreigingen. Europa wordt met name geconfronteerd met drie grote dreigingen.

Terrorisme

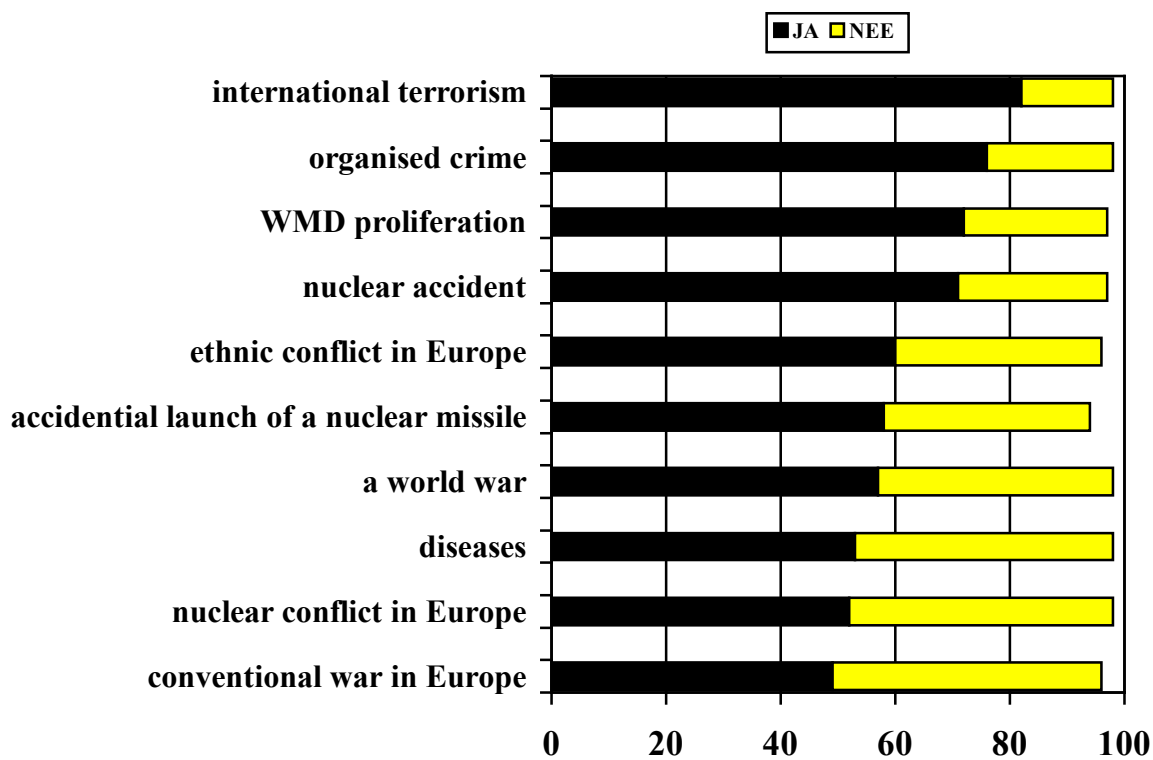
Internationaal terrorisme is een strategische dreiging. Het brengt mensenlevens in gevaar, brengt hoge kosten met zich mee, het vormt een bedreiging van de openheid en de verdraagzaamheid van onze samenlevingen. Het

nieuwe terrorisme is anders dan de organisaties die wij kennen. Het is niet alleen internationaal, uitgerust met elektronische netwerken en goed voorzien van middelen, maar kent ook niet de beperkingen van de traditionele terroristische organisaties. Deze organisaties willen gewoonlijk politieke steun verwerven en leggen zichzelf daarom in zekere mate beperkingen op, uiteindelijk zijn zij wellicht bereid het geweld af te zweren en te gaan onderhandelen. De nieuwe terroristische bewegingen lijken bereid te zijn onbeperkt geweld te gebruiken en grote aantallen slachtoffers te veroorzaken. Daarom is de verwerving van massavernietigingswapens voor hen wel aantrekkelijk, maar niet voor de traditionele terroristische organisaties.

Europa is zowel een doelwit als een basis voor dergelijke terroristen.

Er zijn logistieke bases van Al-Qaidacellen ontdekt in het VK, Italië, Duitsland, Spanje en België.

Waar zijn de burgers van de Europese Unie bang voor?

Bron: Eurobarometer, opiniepeiling nr. 58/1 van okt/nov 2002

Al-Qaida heeft Europese landen genoemd als mogelijke doelwitten. Grote aanvallen op ons grondgebied zijn gepland maar gelukkig verijdeld.

De meest recente golf van terrorisme is gerelateerd aan gewelddadig godsdienstig fundamentalisme. Hiervoor kunnen complexe oorzaken worden aangewezen zoals onder andere de druk van de modernisering, culturele, sociale en politieke crises en de vervreemding van jonge mensen die in buitenlandse samenlevingen wonen. Dit verschijnsel bestaat ook in onze eigen samenleving.

De verspreiding van massavernietigingswapens is de belangrijkste bedreiging van de vrede en de veiligheid tussen de naties. De internationale verdragen en de afspraken over de controle op de uitvoer hebben de verspreiding van deze wapens en van de afvuursystemen vertraagd.

Wij treden nu echter een nieuwe, gevaarlijke periode binnen waarin een wedloop om massavernietigingswapens zou kunnen plaatsvinden, met name in het Midden-Oosten. De verspreiding van rakettechnologie is eveneens een destabiliserende factor die Europa zal blootstellen aan steeds grotere gevaren.

In het scenario dat de meeste angst inboezemt komen terroristische groeperingen in het bezit van massavernietigingswapens. Hoe meer deze wapens worden verspreid, hoe groter dit gevaar wordt. Een kleine groep mensen zal dan schade kunnen aanrichten van een omvang die voordien alleen kon worden aangericht door staten en legers. Door de vooruitgang in de biologische wetenschappen kan de kracht van biologische wapens de komende jaren toenemen; aanvallen met chemisch en radiologisch materiaal zijn ook een serieuze mogelijkheid.

Massavernietigingswapens werden het meest recentelijk gebruikt door de terroristische AUM-sekte in de metro van Tokio in 1995, waarbij sarin-gas werd gebruikt. Twaalf mensen vonden de dood en enkele duizenden raakten gewond. Twee jaar eerder had Aum sporen van anthrax verspreid in de straten van Tokio, maar daarbij werden alleen vogels en andere dieren gedood.

Mislukte staten en georganiseerde criminaliteit: In veel delen van de wereld zijn de staat en de sociale structuren verzwakt door slecht bestuur, civiele conflicten en de ruime beschikbaarheid van lichte wapens. In sommige gevallen heeft dit bijna geleid tot de instorting van de staatsinstellingen. Somalië, Liberia en Afghanistan zijn daarvan de bekendste recente voorbeelden. De zwakheid van de staat wordt vaak uitgebuit (en soms veroorzaakt) door criminele elementen. Drugsinkomsten hebben bijgedragen tot de verzwakking van de staatsstructuren in verscheidene drugsproducerende landen; in Afghanistan konden de Taliban en verscheidene privé-legers dankzij inkomsten uit drugs aan de macht blijven. Wanneer staten mislukken, gaat de georganiseerde misdaad de dienst uitmaken. Criminele activiteiten in zulke staten tasten de veiligheid in Europa aan. Grote stromen illegale drugs en migranten komen via de Balkan, Oost-Europa en Centraal-Azië naar Europa.

Al deze verschillende elementen tezamen (terrorisme dat qua geweld tot het uiterste gaat, de beschikbaarheid van massavernietigingswapens en het mislukken van staatssystemen) wettigen de conclusie dat er een zeer ernstige dreiging in het verschiet zou kunnen liggen.

II. STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

De nieuwe wereld waarin wij leven, heeft de mensheid nog nooit zulke mooie vooruitzichten geboden, maar tegelijkertijd boezemt de toekomst meer vrees in dan ooit tevoren. Ons optreden zal voor een deel bepalen in welke richting de balans zal doorslaan. In dit verslag worden drie strategische doelstellingen voor de Europese Unie aangereikt. In de eerste plaats kunnen wij een

*Wij moeten aan een internationale orde
bouwen die is gebaseerd op effectief
multilateralisme*

bijzondere bijdrage leveren tot stabiliteit en goed bestuur in onze onmiddellijke omgeving. In de tweede plaats, en vanuit een ruimer perspectief, moeten

wij aan een internationale orde bouwen die is gebaseerd op effectief multilateralisme. Tot slot moeten wij de nieuwe én oude bedreigingen aanpakken.

Uitbreiding van de veiligheidszone rond Europa

Zelfs in een tijdperk van mondialisering blijft geografie belangrijk. Het is in het belang van Europa dat de landen aan onze grenzen behoorlijk worden bestuurd. Buurlanden die in gewelddadige conflicten zijn verwickeld, zwakke staten waar de georganiseerde criminaliteit welig tiert, ontwrichte samenlevingen of een exploderende bevolkingsgroei aan zijn grenzen vormen evenveel problemen voor Europa.

De hereniging van Europa en de integratie van de toetredende landen zal onze veiligheid vergroten, maar Europa ook dichterbij woelige gebieden brengen. Het is onze taak te bevorderen dat aan de oostgrens van de Europese Unie en langs de grenzen van het Middellandse-Zeegebied een ring van landen met behoorlijk bestuur ontstaat waarmee wij nauwe en op samenwerking gebaseerde betrekkingen kunnen onderhouden.

Hoe belangrijk dit is, wordt het best geïllustreerd in de Balkan, waar de Europese Unie zich samen met de NAVO en andere partners inzet voor stabiliteit, behoorlijk bestuur en een optimale integratie van de regio in Europa. Deze inspanning zal nog een aantal jaren moeten worden voortgezet.

Na het falen in de jaren negentig heeft de Europese Unie de afgelopen jaren haar engagement in de nog steeds broze westelijke Balkan aanzienlijk versterkt. Met haar hulp is de situatie in Zuid-Servië en in de FYROM gestabiliseerd en is een constitutionele regeling tussen Servië en Montenegro gefaciliteerd. De Europese Unie heeft de politiemissie in Bosnië en Herzegovina van de Verenigde Naties en de militaire operatie in de FYROM van de NAVO overgenomen. Met het stabilisatie- en associatieproces heeft de Europese Unie een effectief kader voor hervormingen en vorderingen op weg naar Europa gecreëerd.

Onze belangen hebben geen baat bij een uitbreiding die nieuwe scheidlijnen in Europa creëert. Wij moeten de baten van economische en politieke samenwerking ook ten goede laten komen van onze

toekomstige burenen in het oosten – Oekraïne, Moldavië en Belarus – en terzelfder tijd politieke problemen in die landen helpen oplossen. Wij moeten grotere belangstelling tonen voor de problemen van de zuidelijke Kaukasus, die binnen afzienbare tijd eveneens een naburige regio zal worden.

De oplossing van het Arabisch-Israëliisch conflict is voor Europa een strategische prioriteit. Anders zal de kans klein zijn dat andere problemen in het Midden-Oosten kunnen worden opgelost. De Europese Unie is reeds meer dan twintig jaar betrokken bij deze kwestie, die een vitaal belang blijft waaraan thans in het kader van het Kwartet verder wordt gewerkt.

Het Middellandse-Zeegebied heeft in het algemeen nog steeds met ernstige problemen van economische stagnatie, sociale onrust en onopgeloste conflicten te kampen. De belangen van de Europese Unie vereisen een blijvend engagement tegenover de Mediterrane partners, door middel van een effectievere economische, veiligheids- en culturele samenwerking in het kader van het proces van Barcelona.

Versterking van de internationale orde

In een wereld van mondiale bedreigingen, mondiale markten en mondiale media hangen onze veiligheid en welvarendheid af van een effectief multilateraal stelsel. Ons doel moet zijn, een sterkere internationale samenleving, goed functionerende internationale instituties en een op regels gebaseerde internationale orde te ontwikkelen.

Het is een goede zaak dat centrale instellingen van het internationale bestel, zoals de Wereldhandelsorganisatie (WTO) en de internationale financiële instellingen, na het einde van de koude oorlog hun ledental hebben uitgebreid. China is tot de WTO toegetreden en Rusland heeft een verzoek daartoe ingediend. Ons doel moet zijn, het ledental van dergelijke instanties te vergroten en terzelfder tijd hun hoge normen te handhaven.

Een van de hoekstenen van het internationale bestel is de trans-atlantische relatie. Die is niet alleen in ons eigen bilaterale belang, maar versterkt de internationale gemeenschap in haar geheel. De NAVO is daarvan een belangrijke vertegenwoordiger.

Regionale organisaties versterken op hun beurt het mondiaal bestuur. De kracht en de effectiviteit van de OVSE en de Raad van Europa zijn van bijzondere betekenis voor de Europese Unie. Andere regionale organisaties, zoals de ASEAN, de MERCOSUR en de Afrikaanse Unie, zijn belangrijke partners.

Het basiskader voor de internationale betrekkingen is het Handvest van de Verenigde Naties.

Europa moet er een prioriteit van maken, de Verenigde Naties te versterken en uit te rusten, zodat zij hun verantwoordelijkheden kunnen opnemen en effectief kunnen optreden. Willen wij dat door internationale organisaties, stelsels en verdragen effectief het hoofd wordt geboden aan bedreigingen van de internationale vrede en veiligheid, dan zouden wij bereid moeten zijn om op te treden wanneer hun regels worden geschonden.

Het basiskader voor de internationale betrekkingen is het Handvest van de Verenigde Naties.

Een van de voorwaarden van een op regels gebaseerde internationale orde is dat wetten mee evolueren met ontwikkelingen zoals de proliferatie, het terrorisme en de opwarming van de aarde. In ons eigen belang moeten wij bestaande instituties, zoals de Wereldhandelsorganisatie, verder ontwikkelen en nieuwe instituties, zoals het Internationaal Strafhof, steunen.

De kwaliteit van de internationale samenleving hangt af van de kwaliteit van de regeringen waarop zij berust. De beste bescherming van onze veiligheid is een wereld van goed bestuurd democratische staten. De verspreiding van behoorlijk bestuur, de aanpak van corruptie en machtsmisbruik, de vestiging van de rechtsstaat en de bescherming van de mensenrechten vormen de beste manier om de internationale orde te versterken.

Het handels- en ontwikkelingsbeleid kan een krachtig instrument zijn om hervormingen te stimuleren. Als grootste verstrekker van overheidssteun ter wereld bevinden de Europese Unie en haar lidstaten zich in een goede positie om deze doelstellingen na te streven. In een veiligheidsstrategie van de Europese Unie moet een belangrijke plaats zijn weggelegd voor het bijdragen tot beter bestuur door steunprogramma's, conditionaliteit en gerichte handelsmaatregelen. Een wereld die zichtbaar rechtvaardigheid en kansen voor iedereen biedt, zal veiliger zijn voor de Europese Unie en haar burgers. Een pre-emptieve betrokkenheid kan ernstiger problemen in de toekomst voorkomen.

Een wereld die zichtbaar rechtvaardigheid en kansen voor iedereen biedt, zal veiliger zijn. Een pre-emptieve betrokkenheid kan ernstiger problemen in de toekomst voorkomen.

Een aantal landen heeft zichzelf buiten de internationale samenleving geplaatst. Enkele landen hebben het isolement gezocht; andere schenden voortdurend de internationale normen van binnenlands bestuur of internationale omgang. Het is wenselijk dat dergelijke landen opnieuw tot de internationale gemeenschap toetreden. Landen die dit niet willen doen, moeten begrijpen dat daarvoor een prijs moet worden betaald, ook in hun betrekkingen met de Europese Unie.

Tegengaan van bedreigingen

De Europese Unie pakt de bedreiging van terrorisme, proliferatie en mislukte staten/georganiseerde criminaliteit actief aan.

- Zij heeft op 11 september gereageerd met een pakket dat onder meer de instelling van een Europees arrestatiebevel, maatregelen ter bestrijding van de financiering van terroristen en een overeenkomst inzake wederzijdse rechtshulp met de Verenigde Staten van Amerika omvat.

De bedreigingen van vandaag zijn verder weg, dynamischer, complexer.

- Zij voert al vele jaren een antiproliferatiebeleid. Onlangs nog heeft de Unie een nieuw actieprogramma aangenomen dat voorziet in maatregelen om de Internationale Organisatie voor Atoomenergie te versterken, de uitvoercontrole aan te scherpen en illegale overbrengingen en illegale aankoop aan te pakken.
- De Europese Unie en haar lidstaten zijn opgetreden om mislukte staten weer op de been te brengen, onder meer in de Balkan, Afghanistan, Oost-Timor en in Afrika (het meest recentelijk in Congo).

Het loont de moeite een aantal gemeenschappelijke punten van deze bedreigingen en van de wijze waarop zij moeten worden aangepakt, voor het voetlicht te halen.

De bedreigingen in dit nieuwe tijdperk situeren zich vaak ver weg. In een tijdperk van mondialisering kunnen verre bedreigingen even zorgwekkend zijn als bedreigingen die van dichtbij komen. De nucleaire activiteiten in Noord-Korea, de nucleaire gevaren in Zuid-Azië en de proliferatie in het Midden-Oosten baren Europa zorgen. Terroristen kunnen thans over de hele wereld toeslaan: hun activiteiten in Centraal- of Zuidoost-Azië kunnen een bedreiging vormen voor de Europese landen of hun burgers. Bovendien brengt de mondiale communicatie met zich dat humanitaire tragedies in mislukte staten overal

ter wereld plotselinge bezorgdheid bij de Europese publieke opinie kunnen veroorzaken.

Met de nieuwe bedreigingen zal de eerste verdedigingslinie zich vaak buiten onze grenzen bevinden.

Ons traditionele concept van zelfverdediging – tot en met de koude oorlog – was gebaseerd op

de dreiging van een invasie. Met de nieuwe bedreigingen zal de eerste verdedigingslinie zich vaak buiten onze grenzen bevinden.

De nieuwe bedreigingen zijn dynamisch. Als wij er niets aan doen, worden zij gevaarlijker. De gevaren van proliferatie nemen gestaag toe; als wij niets doen, zullen de terroristische netwerken zelfs nog gevaarlijker worden (we hadden Al Qaeda veel eerder moeten aanpakken). Steeds meer

staten zullen mislukken en de georganiseerde criminaliteit zal zich uitbreiden indien er niets aan wordt gedaan – zoals we gezien hebben in West-Afrika.

Dit impliceert dat we klaar moeten zijn om op te treden vóórdát een crisis uitbreekt. Met de preventie van conflicten en bedreigingen kan niet vroeg genoeg begonnen worden.

Anders dan de omvangrijke, zichtbare bedreiging tijdens de koude oorlog kan geen enkele nieuwe bedreiging alleen met militaire middelen worden aangepakt.

Anders dan de omvangrijke, zichtbare bedreiging tijdens de koude oorlog is geen enkele nieuwe bedreiging louter militair; evenmin kan zij alleen met militaire middelen worden aangepakt. Elke bedreiging noopt tot een combinatie van instrumenten. Proliferatie kan worden ingedamd met uitvoercontroles

en worden aangepakt door politieke, economische en andere druk uit te oefenen en tegelijkertijd de onderliggende politieke oorzaken aan te pakken. De aanpak van het terrorisme kan een combinatie van inlichtingen, politieke, militaire en andere middelen vereisen. In mislukte staten zijn wellicht militaire instrumenten nodig om de orde te herstellen en humanitaire instrumenten om een acute crisis aan te pakken. Economische instrumenten dienen de wederopbouw, en civiele crisisbeheersing komt het herstel van het civiel bestuur ten goede. De Europese Unie is bijzonder goed toegerust om het hoofd te bieden aan situaties met zoveel facetten.

III. BELEIDIMPLICATIES VOOR EUROPA

De Europese Unie heeft de afgelopen jaren vooruitgang geboekt bij de ontwikkeling van een samenhangend buitenlands beleid en doeltreffende crisisbeheersing. Wij beschikken over instrumenten die doeltreffend kunnen worden ingezet, zoals wij in de Balkan (en thans ook elders) hebben aangetoond. Willen wij echter een bijdrage leveren die evenredig is aan ons potentieel, dan moeten wij actiever, coherenter en beter berekend op onze taak zijn.

Actiever bij de verwezenlijking van al onze strategische doelstellingen. Er is met name een actiever beleid nodig om op de nieuwe dynamische dreigingen te reageren. Als Unie van 25 leden, die een totaalbedrag van 160 miljard euro aan defensie uitgeeft, moeten wij zo nodig in staat zijn verscheidene operaties tegelijkertijd uit te voeren. We moeten een strategische cultuur ontwikkelen die vroegtijdige, snelle en waar nodig, krachtige interventie bevordert. Wij moeten met name denken aan operaties waarbij zowel militaire als civiele vermogens betrokken zijn. Dit is een gebied waarop wij een bijzondere waarde zouden kunnen toevoegen. Een actievere Europese Unie zal er een zijn die in alle situaties, zelfs wanneer militair of civiel optreden niet wordt overwogen, een groter politiek gewicht in de schaal legt.

*We moeten een
strategische cultuur
ontwikkelen die vroegtijdige,
snelle en, waar nodig,
krachtige interventie
bevordert.*

Coherenter. De essentie van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid en het Europees veiligheids- en defensiebeleid is dat wij sterker zijn wanneer wij samen optreden. In de afgelopen jaren hebben wij een aantal verschillende instrumenten opgezet die elk hun eigen structuur en bedoeling hebben. Thans is de uitdaging de verschillende instrumenten en vermogens bijeen te brengen: Europese bijstandsprogramma's, militaire en civiele vermogens van de lidstaten en andere instrumenten zoals het Europees Ontwikkelingsfonds. Deze kunnen alle onze veiligheid en die van derde landen beïnvloeden. Veiligheid vormt de eerste voorwaarde voor ontwikkeling. Ons doel moet zijn door middel van een coherenter en bredere aanpak synergie tot stand te brengen.

De diplomatieke inspanningen en het beleid op het gebied van ontwikkeling, handel en milieu moeten dezelfde agenda volgen. In tijden van crisis is er geen vervangmiddel voor de eenheid van bevel.

Er is behoefte aan meer samenhang, niet alleen tussen de EU-instrumenten, maar ook tussen de externe activiteiten van de afzonderlijke lidstaten. De externe bijstand van de Unie bedraagt ongeveer 7 miljard euro per jaar; de lidstaten trekken ongeveer tien maal zoveel uit.

Beter berekend op zijn taak. Een Europa dat beter berekend is op zijn taak, ligt binnen ons bereik, ofschoon het tijd zal vergen om ons volledig potentieel te verwerkelijken. Wij moeten met name aandacht besteden aan de volgende punten:

- Meer middelen voor defensie. Indien wij nieuwe dreigingen en de totstandbrenging van meer flexibele mobiele troepen serieus nemen, moeten wij de middelen voor defensie verhogen.
- Over de gehele Europese Unie genomen bestaat er veel overlapping van defensiemiddelen. Het systematisch gebruik van samengevoegde en gedeelde middelen zou de algemene onkosten beperken en de vermogens op de middellange termijn doen toenemen.
- Een groter vermogen om civiele hulpmiddelen toe te passen in crisis- en postcrisisituaties. Wij moeten met name kijken naar krachtiger voorzieningen voor civiele planning en ondersteuning van missies. Bij vrijwel elke belangrijke interventie is militaire efficiency gevolgd door civiele chaos.
- Krachtiger diplomatiek vermogen. Dit is even belangrijk als civiele en militaire capaciteit, indien wij van andere hulpmiddelen optimaal politiek gebruik willen maken. De dreigingen die wij moeten aanpakken zijn verder weg gelegen en ongewoner dan tijdens de Koude Oorlog. Er is meer inzicht in derde landen nodig. We hebben meer dan 45.000 diplomaten. Ook hier zou samenvoeging het vermogen vergroten. Wij moeten een systeem ontwikkelen waarin de hulpbronnen van de lidstaten worden gecombineerd met die welke bij de EU-instellingen beschikbaar zijn.
- Verbeterde uitwisseling van inlichtingen tussen de lidstaten en de partners: een gemeenschappelijke dreigingsevaluatie vormt de beste basis voor gemeenschappelijk optreden.

- Naarmate wij de vermogens op de verschillende gebieden vergroten, zouden wij een breder spectrum van missies moeten gaan overwegen. Naast de Petersbergtaken zouden hiertoe gezamenlijke ontwapeningsoperaties, steun aan derde landen bij de bestrijding van terrorisme en hervorming van de veiligheidssector kunnen behoren. Dit laatste zou deel uitmaken van een meer algemene opbouw van de institutionele structuur.

Samenwerking met partners. Er zijn weinig of geen problemen die wij alleen kunnen oplossen. De hierboven genoemde dreigingen zijn gemeenschappelijke dreigingen die wij met al onze naaste partners delen. Internationale samenwerking is een noodzaak. Wij moeten onze doelstellingen verwezenlijken door middel van multilaterale samenwerking in internationale organisaties en door middel van partnerschappen met andere belangrijke actoren of regio's.

Wat de laatste betreft is de transatlantische relatie onvervangbaar. Tezamen optredend kunnen de Europese Unie en de Verenigde Staten een ontzagwekkende kracht ten goede in de wereld vormen. Indien wij de vermogens opvoeren en de samenhang vergroten zullen wij een geloofwaardiger actor en een invloedrijker partner zijn.

***Indien zij samen
optreden,
kunnen de
Europese Unie
en de
Verenigde Staten
in de wereld
een ontzagwekkende
kracht ten goede
vormen.***

Wij moeten ons vermogen om met andere belangrijke actoren samen te werken blijven versterken. De Europese Unie heeft betrekkingen in de gehele wereld, maar in de komende jaren dienen wij ons met name te concentreren op de ontwikkeling van strategische partnerschappen met Rusland, Japan, China, Canada en India. Deze partners spelen in hun respectieve regio's en daarbuiten een steeds belangrijker rol. Geen enkele van onze betrekkingen zal exclusief zijn. Wij zijn bereid om een actief partnerschap aan te gaan met elk land dat onze doelstellingen en waarden deelt en bereid is deze in zijn optreden te ondersteunen.

Conclusie

In deze wereld zijn er nieuwe gevaren maar ook nieuwe mogelijkheden. Indien de Europese Unie erin slaagt een volledig doeltreffende actor te worden, beschikt zij over het potentieel om een belangrijke bijdrage te leveren tot het aanpakken van de dreigingen en het helpen verwezenlijken van de mogelijkheden. Een actieve en bekwame Europese Unie zou invloed op wereldschaal uitoefenen. Aldus zou zij bijdragen tot een doeltreffend multilateraal stelsel dat tot een rechtvaardiger en veiliger wereld leidt.
